

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการประเมินการสอนในชั้นเรียนสำหรับครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงขอนำเสนอในหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับชุดฝึกอบรม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล
3. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินการสอน
4. วิธีการ เครื่องมือ และเกณฑ์การประเมินการสอน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการประเมินการสอน

1. แนวคิดเกี่ยวกับชุดฝึกอบรม

แนวคิดเกี่ยวกับชุดฝึกอบรม ในที่นี้จะกล่าวถึงความหมายของชุดฝึกอบรม ความสำคัญของชุดฝึกอบรม ประเภทของชุดฝึกอบรม องค์ประกอบของชุดฝึกอบรม การผลิตชุดฝึกอบรม และการประเมินชุดฝึกอบรม ดังมีรายละเอียดพอสังเขปต่อไปนี้

1.1 ความหมายของชุดฝึกอบรม

ชุดฝึกอบรม (Training Package) เป็นสื่อการศึกษาที่สร้างขึ้นมา เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่มีรูปแบบและวิธีการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจที่สามารถช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของชุดฝึกอบรมไว้หลากหลาย ดังนี้

นิพนธ์ สุขปรีดี (2537) กล่าวว่า ชุดฝึกอบรม หมายถึง การจัดระบบหรือทรัพยากรการฝึกอบรมโดยรวมคือ เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่จำเป็นในการฝึกอบรม และทดสอบประสิทธิภาพแล้ว เพื่อให้ผู้รับการฝึกอบรมได้รับประสบการณ์ตรงหรือประสบการณ์ใกล้เคียงตามเนื้อหาสาระที่ละน้อย เพื่อให้โอกาสผู้รับการฝึกอบรมได้ปฏิบัติกิจกรรมฝึกอบรมได้ถูกต้องและได้รับการเสริมแรงในขณะรับการฝึกอบรม

ชัยงค์ พรหมวงศ์ (2538) ให้ความหมายของชุดฝึกอบรมว่า ชุดฝึกอบรมเป็นชุดสำเร็จรูปที่ใช้เป็นแนวทางและเครื่องมือในการดำเนินการฝึกอบรมอย่างมีระบบระเบียบ ทั้งในส่วนวิชาการให้การฝึกอบรม และสมาชิกที่มาเข้ารับการอบรม โดยมีการกำหนดขั้นตอนในการฝึกอบรม กำหนดสื่อ กำหนดกิจกรรม กำหนดเนื้อหา และประสบการณ์ รวมทั้งกำหนดเครื่องมือ และการประเมินผลการฝึกอบรมไว้อย่างครบถ้วน

ศิริพรรณ สายหงษ์ และสมประสงค์ วิทย์เกียรติ (2543) ให้ความหมายของชุดฝึกอบรมว่าเป็นสื่อการศึกษาประเภทหนึ่งที่ได้พัฒนาขึ้นตามจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมเฉพาะเรื่องเพื่อใช้เป็นสื่อเสริมกิจกรรมการฝึกอบรม หรือเป็นสื่อสำหรับการศึกษด้วยตนเองของผู้เข้ารับการฝึกอบรม สามารถใช้ฝึกอบรมให้แก่คนจำนวนมากๆ ได้ โดยอาจจัดทำในรูปเอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ ชุดฝึกอบรมระยะสั้น ชุดฝึกอบรมแบบบทเรียนสำเร็จรูป ชุดฝึกอบรมแบบโมดูล เป็นต้น

อวิกา พรรณ โภมุต (2547) ให้ความหมายของชุดฝึกอบรมว่าเป็นชุดนวัตกรรมที่ใช้เป็นสื่อหรือเครื่องมือในการพัฒนาสมรรถภาพของผู้เข้าอบรมตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาชุดฝึกอบรม ประกอบด้วย เนื้อหาสาระที่เป็นบทเรียนสำเร็จรูป มีลักษณะเด่นคือผู้เข้าอบรมสามารถใช้ศึกษาด้วยตนเองได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว

สรุปได้ว่า ชุดฝึกอบรม หมายถึง สื่อที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นชุดสำเร็จรูปสำหรับการฝึกอบรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการฝึกอบรมตามที่กำหนดให้

1.2 ความสำคัญของชุดฝึกอบรม

นิพนธ์ สุขปรีดี (2537) กล่าวว่า ชุดฝึกอบรมมีความสำคัญต่อการฝึกอบรม ดังนี้

- 1) ผู้ให้การฝึกอบรมลดเวลาในการฝึกอบรม โดยเฉพาะการฝึกอบรมหลายรุ่น ผู้ให้การฝึกอบรมสามารถปรับปรุงชุดฝึกอบรมได้โดยไม่ต้องผลิตใหม่
- 2) ระบบการฝึกอบรมมีมาตรฐานเดียวกัน
- 3) มาตรฐานการวัดและประเมินผลการฝึกอบรมเป็นมาตรฐานเดียวกัน
- 4) ส่งเสริมให้เกิดเครื่องมือช่วยในการฝึกอบรม
- 5) ผู้รับการฝึกอบรมมีโอกาสรับประสบการณ์ตรง หรือประสบการณ์ใกล้เคียงจากชุดฝึกอบรมสื่อประสม
- 6) ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ในการฝึกอบรม
- 7) เปลี่ยนบทบาทผู้ให้การฝึกอบรมจากผู้บรรยายมาเป็นผู้แนะนำ เสนอแนะ การแก้ปัญหาในการฝึกอบรมและจัดการฝึกอบรม
- 8) ประหยัดทรัพยากร เพราะสื่อต่างๆ ส่วนมากจะนำมาใช้ได้หลายครั้ง
- 9) ส่งเสริมให้ผู้ให้การฝึกอบรมเป็นผู้จัดการฝึกอบรมอย่างมีระบบ

สรุปได้ว่า ความสำคัญของชุดฝึกอบรมมีดังนี้

- 1) ช่วยลดเวลาของการเตรียมการฝึกอบรม ทำให้เพิ่มความเป็นรูปธรรมและเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการฝึกอบรม ตลอดจนเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด
- 2) มีมาตรฐานการวัดผลและประเมินผลเป็นมาตรฐานเดียวกัน เนื่องจากผู้อบรมใช้ชุดฝึกอบรมเดียวกัน

- 3) ผู้รับการฝึกอบรมมีโอกาสรับประสบการณ์ตรง หรือใกล้เคียงจากชุดฝึกอบรมที่ประสบผลผลิตขึ้น
- 4) ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ในการฝึกอบรม
- 5) ส่งเสริมให้ผู้ให้การฝึกอบรมเป็นผู้จัดการฝึกอบรมอย่างมีระบบ

1.3 ประเภทของชุดฝึกอบรม

ศิริพรรณ สายหงส์ และสมประสงค์ วิทย์เกียรติ (2543) ได้แบ่งประเภทของชุดฝึกอบรมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) ชุดฝึกอบรมเสริมกิจกรรมการฝึกอบรม คือ ชุดฝึกอบรมประเภทหนึ่งที่มีความสมบูรณ์ในตัวที่ผู้ให้การฝึกอบรมสามารถใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมให้เป็นที่น่าสนใจ สนุกสนานน่าเบื่อชุดฝึกอบรมที่เสริมกิจกรรมการฝึกอบรมนั้น ผู้ให้การฝึกอบรมอาจจะจัดกิจกรรมการฝึกอบรมได้ 2 ลักษณะ คือ

1.1) การใช้สื่อของชุดฝึกอบรมบางส่วนมาประกอบการบรรยาย หรือประกอบการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

1.2) ผู้ให้การฝึกอบรมจะจัดกิจกรรมการฝึกอบรมตามชุดฝึกอบรมทุกขั้นตอน โดยผู้ให้การฝึกอบรมเป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือผู้ดำเนินการ เช่น ชุดฝึกอบรมที่เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ ชุดฝึกอบรมที่เป็นสไลด์/วีดิทัศน์ประกอบเสียง ชุดฝึกอบรมระยะสั้น เป็นต้น

2) ชุดฝึกอบรมศึกษาด้วยตนเอง คือ ชุดฝึกอบรมที่จัดทำขึ้นในรูปของสื่อที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา ทรัพยากรที่มีอยู่ และความสะดวกในการส่งสื่อไปสู่ผู้รับการฝึกอบรมและสถานที่ซึ่งผู้รับการฝึกอบรมจะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ชุดฝึกอบรมด้วยตนเองอาจจะเป็นชุดฝึกอบรมในรูปของสไลด์/วีดิทัศน์ประกอบเสียง ชุดฝึกอบรมทางไกล ชุดฝึกอบรมแบบเรียนสำเร็จรูป ชุดฝึกอบรมแบบโมดูล

1.4 องค์ประกอบของชุดฝึกอบรม

ชัยงค์ พรหมวงศ์ (2538) กล่าวถึงองค์ประกอบหลักที่สำคัญของชุดฝึกอบรมว่า เป็นการรวบรวมสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกันให้เป็นชุดฝึกอบรมเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมให้ได้ผลตามที่ต้องการ ผลที่เกิดจากกระบวนการฝึกอบรมที่ไม่สามารถมองเห็นได้แต่อาจจะวัดหรือสังเกตได้เมื่อให้เวลาพอสมควร องค์ประกอบที่สำคัญของชุดฝึกอบรมประกอบด้วย

- 1) คู่มือสำหรับผู้ให้ชุดฝึกอบรมหรือผู้รับการฝึกอบรมต้องศึกษาจากชุดการฝึกอบรม
- 2) คำสั่งหรือการมอบงาน เพื่อกำหนดแนวทางการเรียนจากชุดฝึกอบรม
- 3) เนื้อหาสาระในรูปของสื่อการสอนแบบประสม รวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกลุ่ม รายบุคคล ซึ่งกำหนดให้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

4) การประเมิน เป็นการประเมินของกระบวนการ ได้แก่ แบบฝึกหัด รายงานการค้นคว้า และผลของการเรียนรู้ในรูปของแบบทดสอบต่างๆ ส่วนประกอบทั้งหมดจะอยู่ในกล่องหรือซอง โดยจัดเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกในการใช้

1.5 การผลิตชุดฝึกอบรม

การผลิตชุดฝึกอบรมมีขั้นตอนดังนี้

1) วิเคราะห์เนื้อหา โดยการกำหนดเนื้อหา และประสบการณ์ อาจกำหนดเป็นหมวดวิชาหรือบูรณาการเป็นแบบสหวิทยาการ

2) กำหนดหน่วยหรือคาบในการฝึกอบรม กำหนดหน่วยการฝึกอบรม แบ่งเนื้อหาวิชาการออกเป็นหน่วยการฝึกอบรม โดยประมาณเนื้อหาวิชาที่จะให้วิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้รับการฝึกอบรมได้ครบถ้วนทั้งภายในทฤษฎี และการปฏิบัติ

3) กำหนดหัวข้อเรื่อง วิทยากรจะต้องถามตัวเองว่าในการฝึกอบรมแต่ละหน่วยควรให้ประสบการณ์อะไรบ้างแก่ผู้รับการฝึกอบรม แล้วกำหนดหัวข้อเรื่องออกมาเป็นหน่วยย่อย และลำดับขั้นตอนให้เหมาะสม

4) กำหนดแนวคิด การกำหนดแนวคิดจะต้องสอดคล้องกับหน่วยและหัวข้อเรื่อง โดยสรุปแนวความคิด สาระ และหลักเกณฑ์สำคัญ ไว้เพื่อเป็นแนวทางการจัดเนื้อหาฝึกอบรมให้สอดคล้องกัน

5) กำหนดวัตถุประสงค์ ให้สอดคล้องกับหัวข้อเรื่องโดยมักจะกำหนดในรูปวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องมีเงื่อนไข พฤติกรรม และเกณฑ์การเปลี่ยนพฤติกรรมไว้ทุกครั้ง

6) กำหนดกิจกรรม การกำหนดกิจกรรมการฝึกอบรมจะต้องกำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้วิทยากรทราบว่าผู้รับการฝึกอบรมจะต้องประกอบกิจกรรมอะไรบ้างจึงจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

7) กำหนดการประเมิน ต้องประเมินให้ตรงกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเพื่อให้วิทยากรทราบว่าหลังจากที่ผู้รับการฝึกอบรมผ่านกิจกรรมผู้รับการฝึกอบรมได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

8) เลือกและผลิตสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม การเลือกและผลิตสื่อเพื่อการฝึกอบรมทั้ง สื่อวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่วิทยากรใช้เป็นสื่อการฝึกอบรม เมื่อผลิตสื่อสำหรับการใช้ในการฝึกอบรมของแต่ละหัวข้อเรื่องแล้ว ก็จัดสื่อเหล่านั้นไว้เป็นหมวดหมู่ในกล่องที่เตรียมไว้ก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ

9) ทดสอบประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมและปรับปรุงประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม เป็นระดับประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมที่จะช่วยให้ผู้รับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ หากชุดฝึกอบรมมีประสิทธิภาพถึงระดับนั้นแล้ว ชุดฝึกอบรมนั้นจะมีคุณค่าที่จะนำไปพัฒนาผู้รับการฝึกอบรม การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพกระทำได้โดยการประเมินผลพฤติกรรมของผู้รับการฝึกอบรมออกเป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์) โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น

E_1 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ และ E_2 คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ซึ่งคิดเป็นร้อยละของผลเฉลี่ยของคะแนนที่ได้ ดังนั้น E_1/E_2 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เพื่อเป็นการประกันว่าชุดฝึกอบรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการฝึกอบรม วิทยากรจะต้องกำหนดเกณฑ์ขึ้น โดยคำนึงถึงหลักการที่ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการเพื่อช่วยให้การเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้รับการฝึกอบรมให้บรรลุผล ดังนั้นในการกำหนดเกณฑ์จำเป็นต้องคำนึงถึงกระบวนการและผลลัพธ์ โดยกำหนดตัวเลขเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการประกอบกิจกรรมของผู้รับการฝึกอบรม (E_1) ต่อคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังการฝึกอบรม (E_2)

10) นำมาใช้จริง การใช้ชุดฝึกอบรมที่ได้ปรับปรุงและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้แล้วก็สามารถนำไปใช้ฝึกอบรมกับผู้รับการฝึกอบรมได้ตามประเภทของชุดฝึกอบรม โดยมีการกำหนดขั้นตอนการใช้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทำแบบทดสอบก่อนการฝึกอบรม

ขั้นที่ 2 นำเข้าสู่เรื่อง

ขั้นที่ 3 ประกอบกิจกรรม

ขั้นที่ 4 สรุปผลการฝึกอบรม

ขั้นที่ 5 ทำแบบทดสอบหลังจากฝึกอบรม

1.6 การประเมินชุดฝึกอบรม

การประเมินชุดฝึกอบรมเป็นการประเมินสื่อการศึกษาประเภทหนึ่งซึ่งสามารถแบ่งประเภทของการประเมินออกได้เป็นสองประเภท คือ การประเมินความก้าวหน้า และการประเมินสรุปผล (Scriven, 1969)

1) การประเมินความก้าวหน้า

การประเมินความก้าวหน้าของสื่อการศึกษา เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตัดสินจุดแข็งจุดอ่อนของสื่อการศึกษาในขั้นของการพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของสื่อการศึกษาในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การประเมินกระทำโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสื่อ ทำให้ได้สารสนเทศจากคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้เชี่ยวชาญ และผู้เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อศึกษามาปรับปรุงและพัฒนาสื่อก่อนที่จะนำไปใช้จริง จึงต้องทำไปพร้อมกับการผลิตสื่อ

การประเมินความก้าวหน้าแบ่งออกเป็น 4 ชนิด ดังนี้

1) การตรวจสอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ (expert review) ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค และผู้ออกแบบหรือครูผู้สอน

2) การประเมินหนึ่งต่อหนึ่ง (one – to – on evaluation) โดยใช้ครู 1-3 คนเป็นผู้ให้ข้อมูลกับผู้ประเมิน แล้วปรับปรุงแก้ไข

3) การประเมินกลุ่มเล็ก (small group evaluation) โดยการนำสื่อไปทดลองใช้กับครูกลุ่มเล็กขนาด 8-12 คน แล้วปรับปรุงแก้ไข

4) การประเมินแบบสนาม (field test evaluation) โดยการนำสื่อไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงกับครูจำนวน 40-100 คน หาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุงให้สมบูรณ์

2) การประเมินสรุปผล

การประเมินสรุปผลของสื่อการศึกษา เป็นการประเมินหลังจากขั้นตอนการพัฒนาสื่อการศึกษาเสร็จแล้วนำไปใช้กับสถานการณ์จริง เพื่อตรวจสอบว่าสื่อการศึกษาที่ผลิตมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพตามที่คาดหวังไว้หรือไม่

ประสิทธิผลของสื่อการศึกษา หมายถึง สื่อที่ผลิตขึ้นมาบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยตรงว่าหลังจากใช้สื่อการศึกษาประกอบการเรียนแล้วผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่

ประสิทธิภาพของสื่อการศึกษา หมายถึง การใช้สื่อที่คุ้มค่ากับต้นทุน สื่อการศึกษาที่ผลิตขึ้นมีรูปแบบการใช้ที่ง่ายกว่าและน่าสนใจกว่าสื่อเดิมที่มีอยู่ นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนดีกว่าสื่อเดิม

2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล ในที่นี้จะกล่าวถึงความหมายของชุดฝึกอบรมทางไกล ความสำคัญของชุดฝึกอบรมทางไกล หลักการของชุดฝึกอบรมทางไกล และประเภทของชุดฝึกอบรมทางไกล ดังมีรายละเอียดพอสังเขปต่อไปนี้

2.1 ความหมายของชุดฝึกอบรมทางไกล

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2540) ได้ให้ความหมายของชุดฝึกอบรมทางไกลไว้ว่า คือ ชุดสำเร็จที่ใช้เป็นแนวทางและเครื่องมือในการดำเนินการฝึกอบรมทางไกลอย่างมีระบบระเบียบ ทั้งในส่วนของวิทยากรที่ให้การฝึกอบรม และสมาชิกที่เข้ารับการฝึกอบรม โดยมีการกำหนดขั้นตอนการฝึกอบรม กำหนดสื่อ กำหนดกิจกรรม กำหนดเนื้อหา ประสพการณ์ และเครื่องมือประเมินผล การฝึกอบรมไว้อย่างครบถ้วน

ศิริพรรณ สายหงษ์ และสมประสงค์ วิทยเกียรติ (2543) ได้ให้ความหมายของชุดฝึกอบรมทางไกลไว้ว่า ชุดฝึกอบรมทางไกลเป็นสื่อเสริมกิจกรรมการฝึกอบรม หรือเป็นสื่อสำหรับการศึกษาค้นคว้าของตนเองของผู้เข้ารับการฝึกอบรม สามารถใช้ฝึกอบรมให้แก่คนจำนวนมากได้ โดยอาจจัดทำในรูปของเอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ชุดฝึกอบรมระยะสั้น ชุดฝึกอบรมแบบบทเรียนสำเร็จรูป และชุดฝึกอบรมแบบโมดูล เป็นต้น

สมคิด พรหมจู้ย และคณะ (2555) ได้ให้ความหมายของชุดฝึกอบรมทางไกลไว้ว่า หมายถึง ชุดของบทเรียนแบบโปรแกรมที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ สำหรับให้กลุ่มเป้าหมายที่มีจำนวนมากได้ศึกษาด้วยตนเองตามเนื้อหาที่กำหนดไปที่ละชั้น โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่

สรุปได้ว่า ชุดฝึกอบรมทางไกล หมายถึง ชุดสำเร็จของบทเรียนที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ สำหรับใช้เป็นแนวทางและเครื่องมือในการดำเนินการฝึกอบรมทางไกลให้กลุ่มเป้าหมายที่มีจำนวนมากได้ศึกษาด้วยตนเองตามเนื้อหาที่กำหนดให้โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่

2.2 ความสำคัญของชุดฝึกอบรมทางไกล

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2538) ได้สรุปความสำคัญของชุดฝึกอบรมทางไกล ไว้ดังนี้

- 1) เป็นการวางแผนการฝึกอบรมอย่างมีระบบ
- 2) เป็นเครื่องมือที่จะใช้ในการฝึกอบรมทางไกล ดำเนินไปตามเป้าหมายในรูปแบบที่ต้องการ (รูปแบบหมายถึง การยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง ยึดสมาชิกเป็นศูนย์กลางหรือยึดประสบการณ์เป็นศูนย์กลาง)
- 3) ได้ประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ตามเกณฑ์มาตรฐานต่ำสุด (มาตรฐานต่ำสุด หมายถึง ไม่ว่าจะทำการฝึกอบรมกี่ครั้งก็ตาม ผลที่ออกมาจะได้เท่าๆ กัน)
- 4) ทำให้สามารถจัดฝึกอบรมที่อิงระบบมากกว่าอิงวิทยากร จากปัญหาที่เกิดขึ้น จะพบว่า วิทยากรจัดฝึกอบรมมักจะใช้ชื่อเสียงฝึกอบรม โดยใช้ความสามารถเฉพาะตัว ซึ่งจำนวนวิทยากรประเภทนี้มีอยู่ไม่มากนัก และกลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับการฝึกอบรมก็เป็นเพียงบางกลุ่มเท่านั้น มิได้กว้างขวางทั้งหมด ชุดฝึกอบรมนี้จึงเป็นเครื่องมือที่สามารถดำเนินการฝึกอบรมโดยใครก็ได้ที่มีความรู้พอสมควร
- 5) ทำให้การฝึกอบรมไม่ขึ้นกับบุคลิกภาพ อารมณ์ หรือสุขภาพของวิทยากร

2.3 หลักการของชุดฝึกอบรมทางไกล

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2540) ได้สรุปประเด็นสำคัญของหลักการของชุดฝึกอบรมทางไกล ไว้ดังนี้

- 1) มุ่งสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อให้วิทยากรสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ความสามารถ และความสะดวกของแต่ละคน โดยพึ่งพาจากวิทยากรน้อยที่สุด
- 2) มีการจัดสถานการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง 4 ประการ คือ ให้ผู้รับการอบรมมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น ให้ผู้รับการฝึกอบรมได้รับผลย้อนกลับทันทีในรูปคำติชมและการชี้แนะแนวทางที่จะตรวจสอบคำตอบด้วยตนเอง ผู้รับการฝึกอบรมได้รับการเสริมแรงด้วยการได้รับประสบการณ์ที่เป็นความภาคภูมิใจในความสำเร็จ และผู้รับการฝึกอบรมได้เรียนรู้ไปทีละน้อยตามลำดับขั้น
- 3) มีระบบการผลิตชุดฝึกอบรมทางไกลที่ผ่านการพิสูจน์ด้วยการวิจัยมาแล้ว เช่นเดียวกัน

- 4) มีเนื้อหาสาระได้รับการปรุงแต่งและจำแนกไว้อย่างเหมาะสมกับธรรมชาติ เนื้อหา
วัย และระดับผู้เรียน
- 5) มีแหล่งวิทยบริการที่จะสนับสนุนการศึกษาด้วยตนเองโดยตรงหรือผ่านระบบตามสาย
- 6) มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาด้วยตนเองที่บ้านหรือที่ทำงาน
ด้วยการจัดสถานที่เรียนหรือมุมการเรียนที่บ้าน
- 7) มีองค์ประกอบเชิงรูปธรรมและนามธรรมเหมือนกัน
- 8) มีระบบการประเมินตนเองก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนที่ผู้เรียนสามารถ
ตรวจสอบได้ด้วยตนเอง

2.4 ประเภทของชุดฝึกอบรมทางไกล

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2540 : 149-152) ได้จำแนกประเภทของ
ชุดฝึกอบรมทางไกลไว้ 3 ประเภท คือ

- 1) ชุดฝึกอบรมทางไกลที่ยึดสื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อหลัก
- 2) ชุดฝึกอบรมทางไกลที่ยึดสื่อแพรรูปภาพและเสียงเป็นสื่อหลัก
- 3) ชุดฝึกอบรมทางไกลที่ยึดคอมพิวเตอร์เป็นสื่อหลัก

3. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินการสอน

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินการสอน ในที่นี้จะกล่าวถึงความหมาย วัตถุประสงค์ และ
ความสำคัญของการประเมินการสอน และองค์ประกอบทางการสอนที่ควรประเมิน ดังมีรายละเอียดพอ
สังเขปต่อไปนี้

3.1 ความหมายของการประเมินการสอน

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการประเมินการสอนไว้ดังนี้

พิศณุ พงศ์ศรี (2550) ได้ให้ความหมายของการประเมินการสอนว่า หมายถึง การประเมิน
ขั้นตอนของการสอนตั้งแต่การเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล และองค์ประกอบ
อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอน เพื่อปรับปรุงพัฒนาการสอนให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องสูงสุด

วิทยา กุวิรัตน์ (2539) ได้ให้ความหมายของการประเมินการสอนว่า หมายถึง กระบวนการ
หรือระบบที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติการสอนและคุณสมบัติของผู้สอน โดยการสร้าง
ตัวชี้วัดภารกิจหน้าที่ของผู้สอนที่ชัดเจน และสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลนำไปให้ผู้บังคับบัญชาประเมิน
ตามลำดับขั้น เพื่อนำผลที่ได้มาตัดสินใจพัฒนาผู้สอนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

เดือนใจ เกตุษา (2532) ได้ให้ความหมายของการประเมินการสอนว่า หมายถึง การตรวจสอบ
ประสิทธิภาพในการสอนของผู้สอนว่ามีจุดเด่น จุดด้อยปานใด และวิธีสอนขั้นตอนใดที่ควรต้องปรับปรุง
แก้ไขให้ดีขึ้น

สรุปได้ว่า การประเมินการสอน หมายถึง กระบวนการในการตรวจสอบและประเมิน ประสิทธิภาพในการสอนของครูผู้สอน ตั้งแต่การเตรียมการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล และองค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอน เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาปรับปรุงพัฒนาการสอน ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องสูงสุด

3.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินการสอน

สิริรัตน์ วิภาสศิลป์ (2556) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการประเมินการสอนไว้ดังนี้

- 1) เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการสอนของผู้สอน ซึ่งผู้เกี่ยวข้อง สามารถใช้ผลการประเมินการสอนเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการสอนในระบบการเรียน การสอนต่อไป
- 2) เพื่อค้นหาสารสนเทศในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลและการกำหนดแนวทางในด้านการ บริหารบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) เพื่อศึกษาวิจัยหาองค์ความรู้ในด้านการพัฒนาการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของการจัด การศึกษาในสถานการณ์ต่างๆ

3.3 ความสำคัญของการประเมินการสอน

บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ์ (2543) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินการสอนมีความสำคัญต่อการ จัดการเรียนการสอน 4 ประการ สรุปได้ดังนี้

- 1) ประเมินเพื่อปรับปรุงการสอน ผลการประเมินจะทำให้ผู้สอนทราบข้อบกพร่องของ ตนเองและนำไปปรับปรุงแก้ไขการสอนของตนในโอกาสต่อไปให้ดีขึ้น หรือผลการประเมินจะทำให้ ผู้บริหารซึ่งมีส่วนรับผิดชอบในการพัฒนาผู้สอนได้ทราบข้อบกพร่องเพื่อหาทางส่งเสริมและพัฒนา ผู้สอนให้จัดกิจกรรมการสอนที่ดี และเพื่อปรับปรุงการบริการด้านการสอน ต้องจัดสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้อง ให้เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนการสอนด้วย
- 2) ประเมินเพื่อการตัดสินใจทางการบริหาร ผลการประเมินการสอนของครูผู้บริหารได้ นำมาใช้ในการตัดสินใจทางการบริหารที่สำคัญ 3 ประการ คือ การเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ การเลื่อน ขึ้นเงินเดือนประจำปี และการบริหารการเรียนการสอน
- 3) ประเมินเพื่อประกอบการเลือกเรียนของผู้เรียน สำหรับหลักสูตรที่เปิดให้มีวิชาเลือกเสรี ผลการประเมินการสอนแต่ละวิชามีความจำเป็นอย่างมากสำหรับเป็นทางเลือกแก่ผู้เรียนที่จะใช้ ประกอบการเลือกว่าจะเรียนวิชาใด
- 4) ประเมินเพื่อการวิจัย การประเมินการสอนในลักษณะนี้เพื่อมุ่งนำไปพัฒนาการเรียน การสอนโดยตรง เช่น รูปแบบการสอนที่ดี ลักษณะของผู้สอนที่ดี องค์ประกอบที่ทำให้การสอนมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล และปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอน เป็นต้น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดยการประเมินการสอนของครูผู้สอนถือว่าเป็นการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาตามมาตรฐานด้านการเรียนการสอน มาตรฐานที่ 10 คือ ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 2550) และการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษารอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยตัวบ่งชี้ที่ 6.1 ประสิทธิภาพการดำเนินการของสถานศึกษา มีเกณฑ์การประเมินคุณภาพที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องมีการประเมินการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนทุกคนอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง

สรุปได้ว่า การประเมินการสอนในชั้นเรียนของครูสอนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอนหลายประการ คือ ประเมินเพื่อปรับปรุงการสอน เพื่อครูผู้สอนจะได้ทราบข้อบกพร่องในการสอนของตนเองและนำผลการประเมินที่ได้มาปรับปรุงการสอนให้ดียิ่งขึ้น และประเมินเพื่อการตัดสินใจทางการบริหารในการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ การเลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปี และการบริหารการเรียนการสอน ประเมินเพื่อประกอบการเลือกเรียนของผู้เรียน และประเมินเพื่อการวิจัย

3.4 องค์ประกอบทางการสอนที่ควรประเมิน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548) กล่าวว่า การประเมินผลการสอนควรประเมินทุกส่วนของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อให้มีองค์ประกอบทางการสอนที่ครบถ้วน โดยได้กล่าวถึงองค์ประกอบทางการสอนที่ควรประเมินไว้ดังนี้

- 1) การเตรียมการสอน พิจารณาจากการเตรียมเนื้อหา วิธีสอน อุปกรณ์การสอนก่อนจะเริ่มการสอน
- 2) วัตถุประสงค์ของวิชา พิจารณาจากการตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
- 3) เอกสารประกอบการสอน ได้แก่ เนื้อหา แผ่นปลิว ใบงาน ที่ใช้ประกอบการสอนว่าเพียงพอและเหมาะสมหรือไม่
- 4) ความสามารถในการสอน ได้แก่ เทคนิควิธีสอนที่นำมาใช้ในการสื่อความหมาย การถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนว่ามีความเข้าใจได้แจ่มชัดเพียงใด
- 5) การจัดกิจกรรมในการสอน ได้แก่ จัดกิจกรรมในการสอนว่าเหมาะสมกับเนื้อหาและวิธีสอนหรือไม่เพียงใด
- 6) การใช้สื่อการสอน ได้แก่ การรู้จักเลือกใช้นวัตกรรมให้เหมาะสม

- 7) ความรับผิดชอบในการสอน ได้แก่ การเข้าสอนอย่างสม่ำเสมอ การมอบหมายงานให้ผู้เรียน การตรวจงานและการแก้ไขงานของผู้เรียน และความตั้งใจสอน
 - 8) เนื้อหาวิชา ได้แก่ ความเหมาะสม ถูกต้องของเนื้อหาวิชาทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ
 - 9) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ได้แก่ การสร้างความรักใคร่และความศรัทธาในตัวครูให้กับผู้เรียน ความเอาใจใส่ติดตามผลการเรียน
 - 10) บุคลิกภาพของผู้สอน ได้แก่ การพูดจา การวางตน ความประพฤติปฏิบัติต่อผู้เรียน การแต่งกาย
 - 11) วิธีประเมินผลการเรียน ได้แก่ วิธีการที่นำมาใช้ในการประเมินผลการเรียน
- การประเมินผลการเรียนถูกต้องและสม่ำเสมอ

สรุปได้ว่า การประเมินการสอนในชั้นเรียนของครูผู้สอนควรประเมินให้ครบทุกส่วนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เริ่มตั้งแต่การเตรียมการสอน การจัดการเรียนการสอน สื่อที่ใช้ในการสอน บุคลิกภาพของผู้สอน และการประเมินผลการเรียน

4. วิธีการ เครื่องมือ และเกณฑ์การประเมินการสอน

วิธีการ เครื่องมือและเกณฑ์การประเมินการสอน ในที่นี้จะกล่าวถึงวิธีการประเมินการสอน เครื่องมือประเมินการสอน การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือประเมินการสอน และเกณฑ์การประเมินการสอน ดังมีรายละเอียดพอสังเขปต่อไปนี้

4.1 วิธีการประเมินการสอน

การประเมินการสอนในมิติต่างๆ มีวิธีการประเมิน 2 ประเภท คือ การประเมินการสอนแบบอิงเกณฑ์ และการประเมินการสอนแบบอิงกลุ่ม มีดังนี้ (สิริรัตน์ วิชาศิลป์ 2556)

1) การประเมินการสอนแบบอิงเกณฑ์ (criterion reference) เป็นการพิจารณาผลการสอนของผู้สอนแต่ละบุคคลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ซึ่งกำหนดจากการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในลักษณะเป็นเกณฑ์สัมบูรณ์ เช่น กำหนดคุณภาพในการสอน โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เรียนในการตอบแบบประเมินดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ดีมาก ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ดี ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง พอใช้ ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ต้องปรับปรุง เป็นต้น

2) การประเมินการสอนแบบอิงกลุ่ม (norm reference) เป็นการพิจารณาผลการสอนของผู้สอนแต่ละบุคคลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ซึ่งกำหนดจากความสามารถของผู้สอนในบริบทเดียวกันหรือมีลักษณะเป็นเกณฑ์สัมพัทธ์ เช่น ผลการประเมินการสอนของผู้สอนวิชาเดียวกันในสถานศึกษาเดียวกัน เมื่อนำมาเรียงลำดับอาจจัดอยู่ในกลุ่มดี ปานกลาง ควรปรับปรุง เป็นต้น

การประเมินการสอนด้วยวิธีการประเมินแบบอิงเกณฑ์หรือการประเมินแบบอิงกลุ่มอาจดำเนินการระดับบุคคลโดยตัวผู้สอนเองหรือดำเนินการระดับสถาบัน โดยถือเป็นนโยบายของสถานศึกษา ควรทำความเข้าใจกับครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน เพื่อให้การประเมินดำเนินไปอย่างยุติธรรมและมีความเป็นกัลยาณมิตรมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาทั้งผู้สอน ผู้เรียน และการจัดการศึกษาโดยรวม

4.2 เครื่องมือประเมินการสอน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการสอนมีหลายประเภท เช่น แบบสอบถาม แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบตรวจสอบรายการ และแบบประเมิน เป็นต้น แนวทางการใช้เครื่องมือประเมินการสอนสรุปได้ดังนี้

เครื่องมือประเมินการสอน	แนวทางการใช้เครื่องมือ
1. แบบสอบถาม	1. ผู้สอนหรือผู้รับผิดชอบการประเมินของสถาบันการศึกษาแจกแบบสอบถามให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตอบและนำวันส่งคืน หรือ ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตอบแบบสอบถามผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตซึ่งวิธีการนี้กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมากเนื่องจากสะดวก ประหยัด และสามารถประมวลผลได้อย่างรวดเร็ว
2. แบบสัมภาษณ์	2. ผู้สอนใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เรียน/ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้รับผิดชอบการประเมินการสอนของสถาบันการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการสอนของผู้สอนที่ต้องการประเมิน
3. แบบสังเกต	3. ผู้บังคับบัญชาหรือผู้รับผิดชอบการประเมินการสอนของสถาบันการศึกษาใช้บันทึกพฤติกรรมของผู้สอนระหว่างสังเกตการสอน
4. แบบตรวจสอบรายการ	4. อาจใช้เป็นส่วนหนึ่งของแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต เพราะเป็นเครื่องมือที่ตอบหรือบันทึกข้อมูลได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว
5. แบบประเมิน	5. ผู้สอนหรือผู้รับผิดชอบการประเมินใช้ประเมินการจัดการเรียนการสอนของครูในแต่ละรายวิชาที่สอน โดยวิธีการประเมินสามารถทำได้หลายกรณี คือ ให้นักเรียนในชั้นเรียนประเมินครูผู้สอน ให้เพื่อนครูประเมินครูผู้สอน ผู้บริหารประเมินครูผู้สอน หรือให้ครูผู้สอนประเมินตนเอง

4.3 เกณฑ์การประเมินการสอน

1) การสร้างแบบประเมินการสอนและกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน โดยทั่วไปดำเนินการดังนี้

1.1) กำหนดขอบข่ายหรือองค์ประกอบในการประเมินการสอน (ความรู้ในเนื้อหา และพฤติกรรมการสอน)

1.2) กำหนดนิยามและตัวชี้วัดของแต่ละองค์ประกอบให้ชัดเจน

1.3) กำหนดระดับในการให้คะแนนและเกณฑ์ในการประเมิน เมื่อกำหนดตัวชี้วัดของแต่ละองค์ประกอบแล้วกำหนดรายการประเมินและกำหนดระดับการให้คะแนนแต่ละรายการ เช่น กำหนดว่า 5 หมายถึง ดีมาก 4 หมายถึง ดี 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง พอใช้ 1 หมายถึง ควรปรับปรุง และกำหนดเกณฑ์ในการประเมินโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในการตอบแบบประเมินดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ดีมาก

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ดี

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง พอใช้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ควรปรับปรุง

หรืออาจกำหนดระดับคะแนนในรู้อยู่ละ ดังนี้

ร้อยละ 90-100 หมายถึง ดีเยี่ยม

ร้อยละ 80-89 หมายถึง ดีมาก

ร้อยละ 70-79 หมายถึง ดี

ร้อยละ 60-69 หมายถึง พอใช้

ต่ำกว่าร้อยละ 60 หมายถึง ควรปรับปรุง

1.4) ทดลองใช้แบบประเมินและเกณฑ์ที่สร้างขึ้น

1.5) ปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริงและแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบล่วงหน้า ผู้ที่ทำการประเมินอาจประกอบด้วย ผู้เรียน เพื่อนร่วมงาน ตัวผู้สอน ผู้บังคับบัญชา หรือ บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

2) การกำหนดเกณฑ์ประเมินระดับการปฏิบัติ (Rubric)

Rubric เป็นเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่กำลังได้รับการยอมรับและถูกนำมาใช้ในการประเมินผลการเรียนอย่างกว้างขวาง เนื่องจากผลการประเมินที่ได้มีคุณค่าต่อการปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนมากกว่าตัวเลขคะแนน และมีประสิทธิภาพสำหรับการประเมินการปฏิบัติหรือผลงานที่ไม่มีคำตอบถูกเพียงคำตอบเดียว หรือการแก้ปัญหาทางเดียวแต่จะมีคำตอบที่หลากหลาย การตัดสินผลการประเมินจำเป็นต้องมีเกณฑ์การประเมินที่แสดงระดับคุณภาพที่ต้องการ

การกำหนดเกณฑ์การประเมินนั้น ผู้สอนและนักเรียนควรจะทำหนดเกณฑ์การประเมินด้วยกัน ซึ่งควรจะทำก่อนที่นักเรียนจะได้ลงมือปฏิบัติงานชิ้นงาน เกณฑ์การประเมินนั้นนอกจากใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินแล้ว ยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสอนอีกด้วย เพราะเกณฑ์การประเมินนั้นเปรียบเสมือนเป้าหมายในการเรียนที่นักเรียนจะต้องทราบ ซึ่งเกณฑ์ในการให้คะแนนจะต้องมีระดับสเกลที่แน่นอน และมีการบรรยายถึงคุณลักษณะของการปฏิบัติตามระดับของสเกลนั้น ๆ เนื่องจากระดับของเกณฑ์การวัดได้บอกถึงคุณลักษณะที่สำคัญให้แก่ครู ผู้ปกครอง และบุคคลอื่น ๆ ที่สนใจ ทำให้มีการเรียนรู้ว่านักเรียนทำอะไรได้บ้าง และยังช่วยนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

รูปแบบของเกณฑ์การประเมิน (Julia Jasmine, 1993 & Concetta Doti Ryan, 1994)

ได้แบ่งเกณฑ์การประเมินออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. เกณฑ์การประเมินในภาพรวม (Holistic Rubric) คือ แนวทางการให้คะแนน โดยพิจารณาจากภาพรวมของชิ้นงาน จะมีคำอธิบายลักษณะของงานในแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจน เกณฑ์การประเมินในภาพรวมนี้เหมาะที่จะใช้ในการประเมินความสามารถที่มีความต่อเนื่อง มีลักษณะเป็นองค์รวม เช่น ทักษะการเขียน และความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

ตัวอย่างเกณฑ์การประเมินในภาพรวม: ทักษะการเขียน (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2544: 60)

ระดับคะแนน	ลักษณะของงาน
3 (ดี)	เขียนได้ตรงประเด็นและชัดเจน มีคำนำ เนื้อหา และบทสรุปอย่างชัดเจน ตัวสะกดและไวยากรณ์มีความถูกต้อง สมบูรณ์ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย มีแนวคิดที่น่าสนใจ มีเหตุผลใช้ภาษาสละสลวย
2 (ผ่าน)	เขียนได้ตรงประเด็นตามที่กำหนดไว้ มีคำนำ เนื้อหา และบทสรุป ภาษาที่ใช้ยังมีบางส่วนที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสน
1 (ต้องปรับปรุง)	เขียนไม่ตรงประเด็น ไม่มีการจัดระบบการเขียน เช่น คำนำ เนื้อหา และบทสรุป ภาษาที่ใช้ทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสน ขาดเหตุผลสนับสนุน
0	ไม่มีผลงาน

2. เกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วน (Analytic Rubric) คือแนวทางการให้คะแนนโดยพิจารณาจากแต่ละส่วนของงาน ซึ่งแต่ละส่วนจะต้องกำหนดแนวทางการให้คะแนนโดยมีคำนิยามหรือคำอธิบายลักษณะของงานส่วนนั้นๆ ในแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจน เช่น การประเมินทักษะการเขียน จะแบ่งเป็นด้านสำนวนภาษา ความคิดสร้างสรรค์ การเขียนถูกหลักไวยากรณ์ เป็นต้น

ตัวอย่างเกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วน: การทำโครงการทดลองวิทยาศาสตร์
(สมศักดิ์ ภู่วิภาคารวรรณ, 2544: 176-177)

รายการประเมิน	คำอธิบายคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. การออกแบบการทดลอง	แบบการทดลองที่ใช้แสดงให้เห็นว่านักเรียนได้มีการวิเคราะห์ปัญหาและออกแบบทดลองได้ด้วยตนเองและสามารถทำการทดลองได้อย่างเหมาะสม	แบบการทดลองที่ใช้แสดงให้เห็นว่านักเรียนได้นำความคิดกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการทดลองโดยมีการควบคุมตัวแปรต่างๆ	แบบการทดลองที่ใช้แสดงให้เห็นว่านักเรียนได้นำความคิดกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แต่จำเป็นต้องช่วยในการควบคุมตัวแปรต่างๆ	แบบการทดลองที่ใช้แสดงให้เห็นว่านักเรียนสามารถทำการทดลองได้เมื่อได้รับความช่วยเหลือจากครู
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล	ข้อมูลที่ได้รับการเก็บรวบรวมและจัดบันทึกไว้เป็นลำดับซึ่งสะท้อนผลการทดลองได้อย่างถูกต้องแม่นยำ	ข้อมูลที่ได้รับการจัดบันทึกไว้เป็นตัวแทนของผลการทดลอง	ข้อมูลที่ได้รับการจัดบันทึกไว้อย่างไม่เป็นระบบหรือเป็นระบบขึ้นภายหลังได้รับการช่วยเหลือจากครู	ข้อมูลที่ได้รับการจัดบันทึกไว้อย่างไม่สมบูรณ์หรือจัดบันทึกภายหลังได้รับการช่วยเหลือจากครู
3. ผลการทดลอง	ในการรายงานผลการทดลองมีการอธิบายผลการทดลองชัดเจน มีการใช้ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ หรือจากการทดลองอื่นๆ ประกอบคำอธิบาย	ในการรายงานผลการทดลองแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความเข้าใจในผลการทดลองและรู้ว่าจะอธิบายผลการทดลองนั้นอย่างไร	ในการรายงานผลการทดลองมีการแสดงผลการทดลอง การสรุปผลยังไม่สมบูรณ์หรือมีการสรุปผลแต่สรุปหลังจากถูกถามคำถาม	ในการรายงานผลการทดลองมีการแสดงผลการทดลอง ขาดการสรุปผลหรือไม่สมบูรณ์ หรือสับสน

รายการประเมิน	คำอธิบายคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
4. การนำเสนอผล การทดลองด้วย ปากเปล่า	การพูดนำเสนอทำ ได้ชัดเจน ถูกต้อง ผู้ฟังให้ความ สนใจ มีท่าทาง น้ำเสียง และสบ สายตาสื่อผู้ฟังดีมาก	การพูดนำเสนอได้ รับการจัดเตรียม ด้วยความ ช่วยเหลือบาง ประการจากครูแต่ มีการนำเสนอผล การทดลอง การพูด มีเหตุผล และใช้ ท่าทางประกอบ น้ำเสียง และการ สบสายตาสื่อผู้ฟังดี	การพูดนำเสนอทำ ได้หลังจากได้รับ การสอนจากครู มีการใช้ท่าทาง น้ำเสียง และการ สบสายตาสื่อผู้ฟัง	การพูดนำเสนอ ทำได้หลังจาก ได้รับการสอน จากครู

สรุปได้ว่า เกณฑ์การให้คะแนนถือเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ประเมินผลการเรียนการสอน เพื่ออธิบายผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยทั่วไปมี 2 แบบ คือ การกำหนดเกณฑ์การประเมินในภาพรวม และการกำหนดเกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วนหรือแยกเป็นประเด็นย่อย ดังนั้นการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนที่ดีต้องคำนึงถึงงานที่ให้ทำ และมีความสอดคล้องระหว่างคะแนนกับจุดมุ่งหมายการประเมิน นอกจากนี้เกณฑ์ที่สร้างขึ้นต้องเป็นรูปธรรม มีความชัดเจน และเหมาะสมกับระดับชั้น เพื่อให้เกิดความยุติธรรม และปราศจากความลำเอียง

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรบทางไกลรวมจำนวน 12 เรื่อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการประเมินการสอน รวมจำนวน 8 เรื่อง มีดังนี้

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรบทางไกล

สิริวรรณ ศรีพหล (2558) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรบทางไกลเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสำนึกความรักชาติให้แก่นักเรียน โดยใช้เนื้อหาและแหล่งวิทยาการทางประวัติศาสตร์ สำหรับครูสังคัมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดฝึกอบรบทางไกลเรื่องเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสำนึกความรักชาติให้แก่นักเรียน โดยใช้เนื้อหาและแหล่งวิทยาการทางประวัติศาสตร์ สำหรับครูสังคัมศึกษา ที่พัฒนาขึ้นทั้ง 3 หน่วยมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ตามที่กำหนดไว้ และ 2) ผลการใช้ชุดฝึกอบรบทางไกลดังกล่าวพบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกอบรบเรื่องการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสำนึกความรักชาติให้เกิดแก่นักเรียน โดยใช้เนื้อหาและแหล่งวิทยาการทางประวัติศาสตร์ของครูสังคัมศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการศึกษาความคิดเห็นของครูสังคัมศึกษาที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกลดังกล่าวในด้านความเหมาะสมของการนำเสนอเนื้อหาในหน่วยที่ 2 และหน่วยที่ 3 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และหน่วยที่ 1 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

สาธิต วิมลคุณารักษ์ (2558) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการผลิตวิดิทัศน์เพื่อการสอนสำหรับครูเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการผลิตวิดิทัศน์เพื่อการสอนทั้ง 3 หน่วย มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 2) ผู้รับการอบรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผู้รับการอบรมมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมทางไกลดังกล่าวอยู่ในระดับมาก

จรัสลักษณ์ รัตนาพันธ์ (2558) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูเรื่องการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ครูต้องการ คือ การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ บกพร่องทางสติปัญญา ออทิสติก บกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ และการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ 2) ชุดฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย เอกสารชุดฝึกอบรม และคู่มือการใช้ชุดฝึกอบรม โดยชุดฝึกอบรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 79.50/81.35 3) ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของผู้ใช้ชุดฝึกอบรมพบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการทดสอบความรู้หลังการใช้ชุดฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการใช้ชุดฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ความคิดเห็นของผู้ใช้ชุดฝึกอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด

ภัทรวลี นิติเกษตรสุนทร และคณะ (2553) ทำการวิจัยเรื่องชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการวิจัยท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยท้องถิ่นและชุมชนขุนศรี ต้องการให้สร้างและพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการวิจัยท้องถิ่น ในลักษณะของสื่อประสม ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ วิชิตภาพ วิชิตเสียง และกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการวิจัยท้องถิ่น เนื้อหาของชุดฝึกอบรมครอบคลุม 8 ด้าน คือ แนวคิดเรื่องงานวิจัยท้องถิ่น กระบวนการวิจัยท้องถิ่น การสร้างการมีส่วนร่วมในงานวิจัยท้องถิ่น การวิเคราะห์ชุมชนและกำหนดประเด็นวิจัย การจัดการข้อมูลในงานวิจัยท้องถิ่นและการเผยแพร่การนำผลงานวิจัยท้องถิ่น ไปใช้ประโยชน์ การพัฒนาทีมงาน เครื่องมือการวิจัยท้องถิ่น และการบริหารโครงการวิจัยท้องถิ่น 3) การทดลองและประเมินชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการวิจัยท้องถิ่นพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมได้รับประโยชน์จากชุดฝึกอบรมฯ ว่า สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อที่มีประโยชน์มากที่สุด โดยมีวิชิตภาพและวิชิตเสียง เป็นสื่อช่วยเสริมความเข้าใจ ในขณะที่กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นสื่อที่ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชุมชนได้มากที่สุด

วาสนา ทวีกุลทรัพย์ และวาณี บุญยะไวโรจน์ (2553) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลแบบอิงประสบการณ์เรื่องการทดสอบประสิทธิภาพสื่อการสอนสำหรับครู ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ครูต้องการหลักสูตรการฝึกอบรมทางไกลแบบอิงประสบการณ์เรื่องการทดสอบประสิทธิภาพสื่อการสอนในระดับมากที่สุด
- 2) ชุดฝึกอบรมทางไกลแบบอิงประสบการณ์เรื่องการทดสอบประสิทธิภาพสื่อการสอนที่ผลิตขึ้นทั้งสองหน่วยประสบการณ์มีประสิทธิภาพ 81.08/82.20 และ 80.20/81.33 ตามลำดับ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
- 3) ผู้รับการอบรมมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 4) ผู้รับการอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับชุดฝึกอบรมทางไกลแบบอิงประสบการณ์ในระดับมากที่สุด และ
- 5) ผู้รับการอบรมได้นำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้โดยดำเนินการทดสอบประสิทธิภาพสื่อการสอนและมีการเผยแพร่ความรู้ที่ได้รับไปยังครูผู้สอนด้วยวิธีการให้ชุดฝึกอบรมทางไกลไปศึกษา สนทนาพูดคุย และจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้

ชุติมา สัจจันันท์ และคณะ (2552) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ชุดฝึกอบรมมีความเหมาะสมระดับมาก
- 2) ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังฝึกอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ
- 3) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจในโครงการฝึกอบรมระดับมาก

นวลจิตต์ เขาวงกตพิงศ์ และคณะ (2552) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิด ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิดของนักเรียนผ่านเกณฑ์
- 2) ผลการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิดของนักเรียนพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลอยู่ในระดับมาก และคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมความคิดของกลุ่มตัวอย่างหลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.71

สมคิด พรหมจ้อย และสุพัตร์ พิบูลย์ (2552) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการวิจัยและพัฒนางานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการวิจัยและพัฒนางานวิชาการ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นเอกสารการฝึกอบรมทางไกล ประกอบด้วยเนื้อหา 9 เรื่อง ได้แก่ แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา กระบวนการวิจัยและพัฒนา การกำหนดปัญหาการวิจัยและพัฒนา การออกแบบการวิจัยและพัฒนา การเขียนโครงการวิจัยและพัฒนา เครื่องมือวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยและพัฒนา การเลือกใช้สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล การเขียนรายงานการวิจัยและพัฒนา และการประเมินคุณภาพงานวิจัยและพัฒนา ส่วนที่สองเป็นกรณีตัวอย่างงานวิจัยและพัฒนาจำนวน 3 เรื่อง และส่วนที่สามเป็นชุดกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติทั้งหมด 8 กิจกรรม

2. ผลการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการวิจัยและพัฒนางานวิชาการ พบว่า 1) ด้านความรู้ของผู้เข้ารับการอบรม ก่อนการอบรมผู้เข้ารับการอบรมได้คะแนนเฉลี่ย 8.76 คะแนน ภายหลังการอบรมผู้เข้ารับการอบรมได้คะแนนเฉลี่ย 14.04 คะแนน ผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนนพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.40 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือร้อยละ 20 2) ด้านความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อการฝึกอบรม เห็นว่าในภาพรวมของการฝึกอบรมมีความเหมาะสมในระดับมาก ชุดฝึกอบรมทางไกลมีความเหมาะสมในระดับมากในด้านการนำเสนอเนื้อหาชัดเจน การแบ่งเรื่องและแบ่งหัวข้อย่อยมีความเหมาะสม ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย เนื้อหาช่วยต่อการทำความเข้าใจ ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของเอกสารชุดฝึกอบรมพบว่าชุดฝึกอบรมมีความสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง มีการใช้ภาษาเขียนที่ค่อนข้างเข้าใจได้ง่าย การนำเสนอเนื้อหาแต่ละเรื่องมีความเหมาะสม ตัวอย่างที่นำเสนอมีความชัดเจน อ่านเข้าใจง่าย สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานวิจัยและพัฒนาได้จริง ส่วนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการวิจัยและพัฒนางานวิชาการของผู้เข้ารับการอบรม พบว่า สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวิจัยและพัฒนางานนวัตกรรมที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างดี มีผลงานวิจัยที่กำลังดำเนินการวิจัยและพัฒนาจำนวน 10 เรื่อง

วัฒนา มัคคสมัน และคณะ (2551) ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาออลดอร์ฟ ผลการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาออลดอร์ฟหลังการเข้ารับการฝึกอบรมมากกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สิริวรรณ ศรีพหล (2551) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่องการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาลักษณะความเป็นพลโลกของนักเรียน สำหรับครูสังคมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกอบรมทางไกลมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ความก้าวหน้าในการฝึกอบรมของผู้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้เข้ารับการฝึกอบรมทางไกล มีความเห็นว่าชุดฝึกอบรมทางไกลมีความคุ้มค่า ความน่าสนใจ และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในระดั้มาก

นพพร ประกอบผล (2551) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการเรียนเรื่องการเป็นมัคคุเทศก์น้อย โดยอิงหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ชุดการเรียนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในชุดการเรียนระดับมาก

อลิสวา วานิชดี และคณะ (2551) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกอบรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้เข้าอบรมมีความสามารถและทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นหลังการอบรม และผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมทางไกลและวิธีการฝึกอบรมทางไกลในระดับมาก

โดยสรุป งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลดังที่กล่าวข้างต้นนั้น ผลการวิจัยที่พบมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้นเมื่อศึกษาด้วยชุดฝึกอบรมทางไกล และมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมทางไกลและวิธีการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการประเมินการสอน

อุไร จุ้ยกำจร (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินการจัดการเรียนการสอนเสริมเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางวิชาชีพตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผลการวิจัยพบว่า 1) การประเมินภาพรวมนักเรียนเห็นด้วยกับการจัดการเรียนการสอน 2) เมื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนพบว่านักเรียนต้องการให้พัฒนาหรือแก้ไขปรับปรุงด้านปัจจัยนำเข้าและด้านกระบวนการมากที่สุด เมื่อผู้สอนได้ออกแบบและปรับปรุงรายวิชาตามข้อเสนอแนะภาพรวมนักเรียนเห็นด้วยต่อการจัดการเรียนการสอน และมีความพึงพอใจต่อผลการปรับปรุงอยู่ในระดับมาก และ 3) ผลการทดสอบประสิทธิภาพการเรียนรู้เมื่อเปรียบเทียบเกณฑ์พบว่าคะแนนสอบของผู้เรียนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดเท่ากับร้อยละ 85.18

สุเทพ อ่วมเจริญ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนและการสอนของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการประเมินเพื่อการเรียนรู้และการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) สารและมาตรฐานการเรียนรู้ (Content and Learning Standards: S) เป็นความรู้ของครูที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานต่างๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 ประการคือ สาร มาตรฐาน และตัวชี้วัด ตามหลักสูตรแกนกลาง 2) การวัดผลการเรียนรู้และการสอน (Measurement in Learning and Instruction: M) เป็นความรู้และทักษะของครูที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ และการวัดผล ประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 ประการ คือ (1) การวิเคราะห์และจุดหมายที่พึงประสงค์ (2) การกำหนดระดับคุณภาพและหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนได้บรรลุจุดหมายที่พึงประสงค์ และ (3) วางแผนประสบการณ์การเรียนรู้และการสอน และ 3) การประเมินการเรียนรู้ (Assessment of Learning: A) เป็นความสามารถของครูที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การกำหนดค่าระดับคุณภาพในการเรียนรู้ และเจตคติที่ดีต่อการประเมินการเรียนรู้

สมน สมคะเน (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูช่วงชั้นที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูช่วงชั้นที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ได้แบบประเมิน 4 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 แบบประเมินตนเองของครูจำนวน 35 ข้อ ฉบับที่ 2 แบบประเมินครูโดยเพื่อนร่วมงานจำนวน 30 ข้อ ฉบับที่ 3 แบบ

ประเมินครู โดยหัวหน้างานวิชาการจำนวน 30 ข้อ และฉบับที่ 4 แบบประเมินครูโดยนักเรียนจำนวน 32 ข้อ และ 2) แบบประเมินตนเองของครู มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .71 ถึง 1.00 มีความเที่ยงเท่ากับ .93 แบบประเมินครูโดยหัวหน้างานวิชาการ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .71 ถึง 1.00 มีความเที่ยงเท่ากับ .93 แบบประเมินครูโดยหัวหน้างานวิชาการ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .71 ถึง 1.00 มีความเที่ยงเท่ากับ .94 และแบบประเมินครูโดยนักเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .57 ถึง 1.00 มีความเที่ยงเท่ากับ .92

เกียรติสุดา ศรีสุข (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความเหมาะสมในการประเมินการสอนของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อผลการประเมินที่เคยได้รับ และได้มีการนำผลการประเมินการสอนไปปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเอง สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินอาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่า มีความเหมาะสมและครอบคลุม แต่อาจารย์ผู้สอนเกือบครึ่งก็ยังเห็นว่า น่าจะมีการเพิ่มประเด็นในการประเมินเข้าไปอีก เพื่อให้มีรายละเอียดมากยิ่งขึ้น สำหรับช่วงเวลาที่ใช้ในการประเมินและจำนวนครั้งในการประเมินต่อภาคเรียนนั้น ส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสม ซึ่งก็มีบางส่วนเห็นว่า ควรมีการประเมินมากกว่า 1 ครั้ง เพื่อจะได้นำผลการประเมินไปปรับปรุงการเรียนการสอนระหว่างภาคเรียน นักศึกษาทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท เกือบทั้งหมดเห็นว่าเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน มีความเหมาะสม แต่ก็มีบางส่วนที่เห็นว่า เครื่องมือยังไม่มีการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร สำหรับความครอบคลุมของแบบประเมินส่วนใหญ่เห็นว่า มีความครอบคลุม แต่ก็ยังต้องการให้เพิ่มเติมรายการประเมินบางรายการเข้าไปอีก สำหรับช่วงเวลาในการประเมินและจำนวนครั้งในการประเมินต่อภาคเรียน นักศึกษาเห็นว่าเหมาะสม มีบางส่วนเห็นว่าควรมีการประเมินมากกว่า 1 ครั้ง เพื่อจะได้นำผลการประเมินให้อาจารย์ปรับปรุงการเรียนการสอนระหว่างภาคเรียน โดยในการประเมินการสอนนักศึกษาส่วนใหญ่เกือบทั้งหมด มีความคาดหวังมากที่สุดในเรื่องการปรับปรุงการเรียนการสอนของอาจารย์ รูปแบบการประเมินการสอนอาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ ที่พัฒนาได้ควรมีการประเมินการสอน 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 ประเมินเพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนของอาจารย์ในครึ่งภาคเรียนที่เหลือ และครั้งที่ 2 ประเมินเพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนของอาจารย์ในภาคเรียนถัดไป

เสาวคนธ์ สุวรรณรัฐ (2546) ได้พัฒนาแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า

- 1) แบบประเมินตนเองของครูมีความตรงเชิงเนื้อหาโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินมีค่าระหว่าง .67 ถึง 1.00 มีความเที่ยงเท่ากับ .95
- 2) แบบประเมินครูโดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชามีความตรงเชิงเนื้อหา โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินมีค่าระหว่าง .67 ถึง 1.00 มีความเที่ยงเท่ากับ .96
- 3) แบบประเมินครูโดยนักเรียนมีความตรงเชิงเนื้อหา โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินมีค่าระหว่าง .50 ถึง 1.00 มีความเที่ยงเท่ากับ .93

จันทนา พลรักดี (2546) ได้พัฒนาแบบประเมินสมรรถภาพครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 2 ผลการวิจัยพบว่า

1) แบบประเมินความรู้วิชาวิทยาศาสตร์สำหรับครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ถึง 1.00 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .99

2) แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .86 ถึง 1.00 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .99

3) แบบประเมินเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์สำหรับครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ถึง 1.00 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .99

4) แบบประเมินความเป็นครูวิทยาศาสตร์สำหรับครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .71 ถึง 1.00 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .96

ศิริพัฒน์ ชมภูรัตน์ (2542) ได้ศึกษาการใช้การประเมินตามสภาพจริงและเพิ่มสะสมงานในกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การวัดและประเมินผลครูใช้วิธีตรวจให้คะแนนหรือระดับคุณภาพและให้นักเรียนเขียนรายงานแสดงความคิดเห็น และประเมินตนเองร่วมด้วย โดยพิจารณาจากความก้าวหน้าในการพัฒนาชิ้นงานนักเรียน จากปัญหาการประเมินจากสภาพจริงและเพิ่มสะสมงานพบว่าด้านการเตรียมการสอนครูขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้วิธีการประเมินจากสภาพจริงและเพิ่มสะสมงาน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพบว่าเวลาปฏิบัติงานไม่พอ นักเรียนส่วนมากศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองไม่เป็นด้านการวัดและประเมินผล ครูไม่มีการระบุเกณฑ์ที่แน่นอนในการประเมินผลงานนักเรียน และไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างเกณฑ์ และคำอธิบายเกณฑ์ให้เหมาะสมกับชิ้นงาน และความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการประเมินตามสภาพจริงพบว่า ครูต้องการพัฒนาปรับปรุงการเขียนแผนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริงและการใช้เพิ่มสะสมงานให้ดียิ่งขึ้น และควรมีการจัดอบรมสัมมนา

นิตต์อิ และคณะ (Nidhi Khattn and Other. 1995) ได้ศึกษาผลการใช้การประเมินผลการเรียนตามสภาพที่เป็นจริง ผลการศึกษามีดังนี้ 1) รูปแบบการประเมินผลแนวใหม่ที่ครูส่วนมากใช้ คือ การใช้การประเมินจากเพิ่มสะสมงาน 2) มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรถ้าหากในระดับรัฐ ระดับตำบล ไม่เข้มงวดเกินไปในการกำหนดกรอบหลักสูตร และ 3) กิจกรรมต่าง ๆ ของการประเมินมีมากเกินไป บางครั้งส่งผลกระทบต่อความครอบคลุมในเนื้อหาหลักสูตร

โดยสรุป งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการประเมินการสอนดังที่กล่าวข้างต้นนั้น ผลการวิจัยที่พบส่วนมากมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ นักเรียนเห็นด้วยกับการจัดการเรียนการสอนของครูและเห็นว่าควรมีการปรับปรุงด้านปัจจัยนำเข้าและกระบวนการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งควรมีการประเมินการสอนมากกว่า 1 ครั้ง ส่วนครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อผลการประเมินการสอนที่ได้รับ และได้มีการนำผลการประเมินการสอนไปปรับปรุงการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นในภาคการศึกษาถัดไป